

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Barbary Pořízkové a soudců JUDr. Petra Mikeše, Ph.D., a JUDr. Radana Malíka v právní věci žalobce: **V. G.**, zast. JUDr. Annou Doležalovou, MBA, advokátkou se sídlem Štěpánská 633/49, Praha 1, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 8. 9. 2014, č. j. OAM-85/LE-BE02-LE05-2014, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 29. 3. 2016, č. j. 29 Az 35/2014 – 128,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II.** Žádný z účastníků **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.
- III.** Ustanovené zástupkyni JUDr. Anně Doležalové, MBA, advokátce se sídlem Štěpánská 633/49, Praha 1, **se přiznává** odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů ve výši **3 400 Kč**, která je splatná do 60 dnů od právní moci tohoto usnesení z účtu Nejvyššího správního soudu.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Podanou kasační stížností se žalobce (dále jen „stěžovatel“) domáhá zrušení v záhlaví označeného rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové (dále jen „krajský soud“), kterým byla jako nedůvodná podle ustanovení § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí žalovaného specifikovanému v záhlaví. Tímto rozhodnutím žalovaný rozhodl o žádosti stěžovatele o udělení mezinárodní ochrany tak, že mezinárodní ochrana podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění účinném v posuzované době (dále jen „zákon o azylu“), se neuděluje.

[2] Stěžovatel podal dne 6. 5. 2014 žádost o udělení mezinárodní ochrany, kterou odůvodnil strachem z výkonu trestu odnětí svobody, který mu uložil ukrajinský trestní soud po zmanipulovaném trestním procesu za to, že se dopustil autonehody, v jejímž důsledku má poškozený následky v podobě poškození oka. Dalším důvodem jeho žádosti byla skutečnost, že si na jeho ztracený pas někdo půjčil peníze a věřitel teď tyto peníze vymáhá od něj. Současně poukázal na neutěšenou bezpečnostní situaci na Ukrajině.

[3] Proti rozhodnutí žalovaného podal žalobu, které však krajský soud nepřisvědčil a rozsudkem ze dne 4. 8. 2015, č. j. 29 Az 35/2014 – 79, ji zamítl. Toto rozhodnutí bylo rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 10. 2015, č. j. 9 Azs 196/2015 – 25 (dále jen

„zrušující rozsudek“), zrušeno a věc byla krajskému soudu vrácena k dalšímu řízení. Kasační soud shledal nepřezkoumatelnost v nevypořádání námítky, dle níž má stěžovatel obavy z nastoupení výkonu trestu odnětí svobody na Ukrajině, jelikož podmínky v tamních věznicích jsou tristní a pobyt tam lze označit za nelidské či ponižující zacházení. S vypořádáním ostatních námitek krajským soudem soud souhlasil.

[4] V novém rozsudku se krajský soud vypořádal s ostatními námitkami stejným způsobem jako v předchozím řízení a k námitce, kterou kasační soud shledal nepřezkoumatelnou, uvedl, že stěžovatel ve správním řízení nikdy netvrdil, že se obává hrozby vážné újmy ve smyslu nelidského či ponižujícího zacházení v případě, že bude muset nastoupit do výkonu trestu odnětí svobody na Ukrajině. Jediná zmínka, která byla v tomto smyslu ve správním řízení vyslovena, byl jeho výrok ze dne 12. 5. 2014, kdy uvedl, že když půjde do vězení, zabijí ho tam. Krajský soud je přesvědčen, že toto tvrzení je natolik obecné, že správní orgán nemohl domýšlet, co takovým sdělením stěžovatel vlastně hodlal sdělit. Připomenul rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 2. 2004, č. j. 5 Azs 50/2003 – 47, dle kterého správní orgán nemá povinnost sám domýšlet důvody pro udělení azylu, které žadatel neuplatnil (obdobně i rozsudek ze dne 25. 11. 2003, č. j. 5 Azs 14/2003 - 66, a ze dne 28. 4. 2004, č. j. 1 Azs 22/2004 – 42). Z toho dovodil, že jelikož vytýkaná námitka nebyla vznesena v řízení před správním orgánem, nebyl ani on povinen se touto námitkou dokazováním zabývat. Přestože toto odůvodnění v jeho předchozím rozsudku chybělo, konal v souladu s § 52 odst. 1 s. ř. s., když navržený důkaz nehodnotil. Dále krajský soud připomenul, že samotná žaloba ze dne 24. 9. 2014 byla zcela obecného charakteru a ani v doplnění žaloby není jasná námitka hrozby nelidského či ponižujícího zacházení. Stěžovatel pouze upozornil na tristní situaci, která by mohla případně po jeho nástupu do výkonu trestu odnětí svobody panovat ve věznici. Není uveden ani odkaz na § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu, ani odkaz na čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“). Ani soud tak není povinen domýšlet tyto souvislosti.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[5] Proti rozsudku krajského soudu brojí stěžovatel kasační stížností, jejíž důvody podřazuje pod § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

[6] Namítá, že se krajský soud nedostatečně vypořádal s argumentací Nejvyššího správního soudu v jeho zrušujícím rozsudku, kterým je dle § 110 odst. 4 s. ř. s. vázán, kde uvedl, že se krajský soud vůbec nezabýval námitkou tristní situace v ukrajinských věznicích. Stěžovatel svoji obavu z pobytu ve vězení v průběhu řízení zmínil, následně konkretizoval v doplnění žaloby a podložil relevantními informacemi. Nelze tak souhlasit s názorem, že krajský soud nebyl povinen se zabývat danou námitkou, když ji nevznesl v řízení před správním orgánem. Nelze taktéž souhlasit s názorem krajského soudu, že absence konkrétního ustanovení Úmluvy dělá námitku obecnou. Po správním orgánu ani po soudu nebylo požadováno domýšlení souvislostí. Kasační soud danou námitku ve zrušujícím rozsudku nevyhodnotil jako neurčitou, přesto krajský soud pouze „obhajoval“ svůj postup v předcházejícím řízení.

[7] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti připomenul průběh správního řízení a závěrem se ztotožnil s argumentací krajského soudu.

III. Právní hodnocení Nejvyššího správního soudu

[8] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že byla podána včas a stěžovatel je zastoupen advokátkou (§ 105 s. ř. s. odst. 2).

pokračování

[9] Soud se dále zabýval přípustností kasační stížnosti, jelikož se jedná o tzv. opakovanou kasační stížnost v téže věci. Napadeným rozhodnutím je zde nové pravomocné rozhodnutí krajského soudu, jímž soud rozhodl znovu poté, kdy jeho původní rozhodnutí bylo zrušeno Nejvyšším správním soudem. Soudní řád správní v § 104 odst. 3 písm. a) stanoví, že taková kasační stížnost je nepřijatelná, což neplatí, je-li jako důvod kasační stížnosti namítáno, že se soud neřídil závazným právním názorem kasačního soudu, čehož se však stěžovatel právě dovolává.

[10] Ve věcech mezinárodní ochrany se dále Nejvyšší správní soud v souladu s ustanovením § 104a s. ř. s. zabývá otázkou, zda podaná kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje zájmy stěžovatele. K podrobnějšímu vymezení institutu přijatelnosti kasační stížnosti ve věcech mezinárodní ochrany (azyly) lze pro stručnost odkázat na usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39 (publikované pod č. 933/2006 Sb. NSS), v němž vyložil neurčitý právní pojem „přesah vlastních zájmů stěžovatele“.

[11] Soud v projednávané věci přesah vlastních zájmů stěžovatele neshledal.

[12] Nelze souhlasit s námitkou podanou v kasační stížnosti, že se krajský soud neřídil závazným právním názorem Nejvyššího správního soudu. Krajský soud k námitce tristní situace v ukrajinských věznicích uvedl, že dle judikatury kasačního soudu správní orgán nemá povinnost sám domýšlet důvody pro udělení azylu, které žadatel neuplatnil. Nelze tedy žalovanému vytknout, že se s danou námitkou nevypořádal, a proto nebylo ani povinností soudu se s ní vypořádat. Dále uvedl, že samotná žaloba byla zcela obecná a až v doplnění žaloby doplnil uvedenou námitku. Z tohoto doplnění není ovšem jasná námitka hrozby nelidského či ponižujícího zacházení, ale pouze tristní situace v ukrajinských věznicích. Není tedy pravdou, že se krajský soud neřídil závazným právním názorem kasačního soudu, když ten ve zrušujícím rozsudku toliko řekl, že krajský soud je povinen se s danou námitkou zabývat, k čemuž postačuje, pokud vyloží, proč jí není povinen vypořádat věcně.

[13] Z protokolu o ústním jednání provedeným žalovaným se stěžovatelem dne 12. 5. 2014 plyne, že hrozbu zabití ve věznicích vztahoval stěžovatel na rodinu zraněného. Lze tak souhlasit s názorem krajského soudu, že jeho obecná tvrzení o tom, že jej ve vězení na Ukrajině zabijí, nelze považovat za námitku tristní situace v ukrajinských věznicích. Soud tak souhlasí i s názorem krajského soudu, že nebylo povinností správního orgánu vypořádat se s danou námitkou, jelikož ve správním řízení nebyla vyřčena. Soud při posouzení uvedené otázky vycházel ze závěrů své judikatury vztahující se ke zjišťování skutečností, které by mohly představovat závažnou újmu ve smyslu § 14a odst. 2 zákona o azylu (tedy i mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání žadatele o mezinárodní ochranu, které stěžovatel zmiňoval), dle které „[z]ávažnou újmu podle citovaného ustanovení je správní orgán povinen se zabývat, je-li žadatelem o mezinárodní ochranu namítána nebo vyjde-li v průběhu správního řízení jinak najevo. Pokud žadatel v tomto ohledu nic netvrdí a v průběhu řízení se žádná informace o možné vážné újme neobjeví, nemusí její případnou existenci správní orgán sám vyhledávat, avšak musí v odůvodnění svého rozhodnutí uvést, že hrozba vážné újmy nebyla v řízení tvrzena ani nevyšla najevo“ (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 9. 2011, č. j. 7 Azs 28/2011 – 74).

[14] Dle § 75 odst. 1 s. ř. s. platí, že „[p]ři přezkoumání rozhodnutí vychází soud ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu.“ Tato zásada tedy obecně brání akceptaci skutkových námitek neuvedených v předchozím správním řízení (s výjimkami uvedenými níže vztahujícími se k soudnímu přezkumu rozhodnutí o mezinárodní ochraně).

[15] Otázkou hodnocení nových skutečností, které stěžovatel tvrdí a dokládá až po vydání žalobou napadeného rozhodnutí, se již Nejvyšší správní soud zabýval. V rozsudku ze dne

4. 2. 2013, č. j. 8 Azs 27/2012 – 65, dospěl k závěru, že „[s]oud bude povinen prolomit pravidlo stanovené v § 75 odst. 1 s. ř. s. z důvodu možného porušení čl. 8 Úmluvy pouze ve výjimečných případech. A to tehdy, pokud (1) stěžovatel v řízení před soudem uvede skutečnosti, které nastaly až po právní moci rozhodnutí správního orgánu, (2) tyto skutečnosti nebyly bez vlastního zavinění stěžovatele předmětem zkoumání správního orgánu, (3) zároveň se o těchto skutečnostech lze domnívat, že by mohly být relevantní pro možné udělení doplňkové ochrany, a (4) soud neshledá dostatečné záruky, že tyto nové skutečnosti budou dodatečně posouzeny v novém správním řízení“ (viz i usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 10. 2015, č. j. 9 Azs 167/2015 – 53). Tyto podmínky při tom musí být splněny kumulativně. V citované části rozsudku je sice uveden čl. 8 Úmluvy (právo na respektování soukromého a rodinného života), avšak daný rozsudek vycházel z rozsudků stejného soudu ze dne 24. 8. 2010, č. j. 5 Azs 15/2010 – 76, a ze dne 22. 4. 2011, č. j. 5 Azs 3/2011 – 131, které se vyjadřovaly k prolomení zásady dané v § 75 odst. 1 s. ř. s. ve vztahu k principu „non-refoulement“ a čl. 3 Úmluvy (zákaz mučení). Uvedený závěr je tedy aplikovatelný i na nyní posuzovanou věc.

[16] Nelze pochybovat o tom, že namítaná tristní situace v ukrajinských věznicích musela být stěžovateli známa již před vydáním napadeného rozhodnutí. Není tedy splněna ani první výše uvedená podmínka. Lze tedy přisvědčit krajskému soudu, že z pohledu judikatury Nejvyššího správního soudu neměl povinnost se zabývat uvedenou námitkou.

[17] K otázce hodnocení nových skutečností se vyslovil i Ústavní soud ve svém nálezu ze dne 12. 4. 2016, sp. zn. I. ÚS 425/16, kde uvedl, že „§ 75 odst. 1 soudního řádu správního nelze vykládat způsobem, že v řízení o mezinárodní ochraně lze před soudem vznášet nové důvody výlučně, pouze pokud je žadatel o mezinárodní ochranu nemohl uvést již v řízení před správním orgánem bez vlastního zavinění. Vždy je nutno zohlednit povahu těchto nových skutečností a situaci konkrétního žadatele.“ Za takovou situaci konkrétního žadatele považuje „dotazování při osobním pohovoru se této skutečnosti netýkalo a konkrétní informaci nezjistilo; osobní pohovor nebyl proveden; žadatel nemusel pochopit relevanci některých skutečností pro žádost o mezinárodní ochranu; trauma, stud nebo jiné zábrany mohly zabránit úplnému ústnímu svědectví při osobním pohovoru (zejména v případě těch, kteří přežili mučení, sexuální násilí či pronásledování z důvodu sexuality); pohlaví tazatele nebo tlumočnicka mohlo být pro žadatele zábranou“.

[18] Ani dle kritérií Ústavního soudu neodůvodňují skutkové okolnosti v projednávaném případě nutnost vypořádat námitku uvedenou až v řízení před soudem. Stěžovatel v průběhu řízení před správním orgánem absolvoval osobní pohovory a seznámil se s podklady rozhodnutí, ke kterým nic nedoplnil. Stěžovateli bylo známo, že mu hrozí i nástup do vězení, o čemž v pohovoru hovořil, přesto konkrétní obavy z podmínek v ukrajinských věznicích neuvedl, kromě shora uvedené hrozby zabití ze strany rodiny poškozeného.

[19] Stěžovatel je občan Ukrajiny, tedy sociálně i kulturně podobné země, jako je Česká republika. Navíc do České republiky přicestoval již v roce 2008 nebo 2009. V jeho případě tedy nesdělení všech podstatných informací již před správním orgánem nemůže být důsledkem šoku či určitého stupně zmatenosti ze zcela jiného kulturního prostředí, ve kterém by se ocitl po dlouhém a nelehkém cestování, jak tomu může být u některých žadatelů o mezinárodní ochranu například z Afriky, nebo střední a východní Asie (viz citovaný nálezn Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 425/16).

[20] Lze taktéž poukázat na to, že námitka, kterou uvedl v podané žalobě, není citlivým tématem, jako je například otázka sexuálního násilí, či sexuální orientace. Ve vztahu k pohlaví tlumočnicka a tazatele kasační soud dodává, že nebylo podstatné, jelikož před správním orgánem vypovídal a ani z řízení nevyplývalo, že by nastaly okolnosti, které by mu bránily (byť i vnitřně) vypovídat před správním orgánem z důvodu pohlaví tazatele či tlumočnicka.

pokračování

[21] Soud tedy ani ve světle judikatury Ústavního soudu neshledal nutnost prolomení zásady dané v § 75 odst. 1 s. ř. s.

[22] Kasační soud souhlasí s krajským soudem, že obecná tvrzení uvedená v žalobě s ohledem na jejich neurčitost nenaplňují intenzitu hrozby nelidského a ponižujícího zacházení. Lze ovšem souhlasit se stěžovatelem, že není nutné přímo odkázat na určité ustanovení zákona o azylu či Úmluvy. Nosná myšlenka napadeného rozsudku o tom, že soud neměl povinnost přezkoumávat nová skutková tvrzení je správná, a proto tato chyba nezpůsobuje nezákonnost v takové míře, aby byla kasační stížnost přijatelná dle § 104a s. ř. s.

[23] Nad rámec uvedeného lze uzavřít, že uvedenou námitku má možnost stěžovatel uvést v řízeních, ve kterých bude rozhodováno o jeho vyhoštění, či předání.

[24] Nejvyšší správní soud uzavírá, že jeho judikatura poskytuje dostatečnou odpověď na námitky podané v kasační stížnosti.

IV. Závěr a náklady řízení

[25] Nejvyšší správní soud neshledal v posuzované věci přesah vlastních zájmů stěžovatele, a proto kasační stížnost odmítl jako nepřijatelnou podle § 104a s. ř. s.

[26] Výrok o nákladech řízení o kasační stížnosti se opírá o § 60 odst. 3, větu první, s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s., podle něhož žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, byla-li kasační stížnost odmítnuta.

[27] Podle § 35 odst. 8 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s., zástupci stěžovatele, který mu byl soudem ustanoven k ochraně jeho práv, hradí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát. Ustanovená zástupkyně provedla v řízení o kasační stížnosti jeden úkon právní služby, kterým je písemné podání soudu ve věci samé spočívající v sepsání kasační stížnosti [§ 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění účinném pro posuzovanou věc (dále jen „advokátní tarif“)]. Za jeden úkon právní služby zástupkyni stěžovatele náleží mimosmluvní odměna ve výši 3 100 Kč [§ 9 odst. 4 písm. d) ve spojení s § 7 bodem 5. advokátního tarifu] a dále 300 Kč paušální náhrady hotových výdajů dle § 13 odst. 3 advokátního tarifu. Celkem jí tedy náleží částka 3 400 Kč, která bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů ode dne právní moci tohoto usnesení.

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 14. července 2016

JUDr. Barbara Pořízková
předsedkyně senátu